

Keeleinspeksiooni 2011. aasta tegevuse aruanne

2011. aastal koostati keeleseaduse täitmise järelevalve käigus kokku 1961 kontrollakti, neist 1742s fikseeriti keeleseaduse nõuete rikkumine. Esmakontrolli korras koostati 1008 ja järelkontrollis 953 akti. Kirja teel tehti 98 ettekirjutust.

Ettekirjutuse korduva täitmata jätmise eest kohaldati väärtomenetlust 208-l juhtumil: hoiatamismenetlusi 126 ja kiirmenetlusi 82. Trahve määrati 2011. aastal kokku 7947,57 euro ulatuses, mis kõik on laekunud. Sunniraha rakendati kolmel korral kokku 670 € ulatuses.

Peamised järelevalvevaldkonnad olid eesti keele oskuse kontroll ja avaliku teabe keelsusnõuetele vastavuse kontroll.

Eesti keele oskuse kontroll

Hariduse valdkonnas kontrolliti 1315 vene õppekeelega koolide või lasteaedade pedagoogi eesti keele oskust, kusjuures tuvastati 1143 nõuetele mittevastava keeleoskusega pedagoogi. Esmakontrolli korras kontrolliti 262 üldhariduskooli pedagoogi eesti keele oskust, sh Tallinnas ja Harjumaal koostati 151 esmakontrolli akti, Ida-Virumaal 38 akti, Pärnumaal 37 akti. Seejuures tuvastati 157 keeleseaduse rikkumise juhtumit (60%) – neist 88 Tallinnas, 25 Ida-Virumaal ja 17 Pärnumaal. Esmakontrollis kontrolliti 279 lasteaiaõpetaja eesti keele oskust, sh Tallinnas 37 ja Ida-Virumaal 241. Ebapiisav keeleoskus tuvastati 22 Tallinna lasteaiaõpetajal (59%) ja 205-l Ida-Viru lasteaiaõpetajal (85%). Ida-Virumaal kontrolliti ka 114 huvialakooli pedagoogi eesti keele oskust ning tuvastati 99 nõuetele mittevastava eesti keele oskusega pedagoogi (87%).

Järelkontrollis kontrolliti 626 lasteaia- ja üldhariduskooli pedagoogi ettekirjutuse täitmist ning tuvastati, et ettekirjutus oli täitmata 404 juhul (64%).

Järelkontrollis tehti 334 pedagoogi suhtes sunniraha hoiatus, mida rakendatakse juhul, kui ettekirjutus on määratud tähtpäevaks täitmata. Väärtomenetlus alustati 87 pedagoogi suhtes, kusjuures 55 pedagoogile määrati hoiatustrahv ja 32-le rahatrahv kiirmenetluse korras.

Riigi- ja kohalike omavalitsuste ametnike ning hallatavate asutuste töötajate eesti keele oskust kontrolliti 262 juhtumil, tuvastati 187 nõuetele mittevastava keeleoskusega ametnikku või töötajat. Esmakontrolli korras kontrolliti Politsei- ja Piirivalveametis 76 ametniku (sellest 52 piirivalveametnikku) keeleoskust, sh Ida Prefektuuris 67, Põhja Prefektuuris 7 ja Lõuna Prefektuuris 2. Eesti keele tasemeeksami sooritamise ettekirjutus tehti 9-le ametnikule. Tööandja soovil kontrolliti 5 vanglaametniku keele oskuse vastavust kehtestatud tasemele, rikkumisi ei tuvastatud. Järelkontrollis kontrolliti 158 riigi- või kohaliku omavalitsuse asutuse ametniku keeleoskust Narvas, Kohtla-Järvel ja Maardus. Selgus, et ettekirjutuse oli täitnud 72 ametnikku ehk 47% kontrollituist.

Väärtomenetlus alustati 76 ametniku suhtes, kusjuures 31 ametnikule määrati hoiatustrahv ja 45-le – rahatrahv kiirmenetluse korras.

Narva linnavalitsuses läbi viidud linnaametnike keeleoskuse järelkontrollis tuvastati, et 179st ametnikust valdab 107 nõutaval tasemel eesti keelt. 72-le ametnikule tehti tasemeeksami sooritamise ettekirjutus ning 58 ametniku suhtes alustati väärtomenetlus, mille tulemusel 29-le ametnikule määrati hoiatustrahv ning 29-le – rahatrahv kiirmenetluse korras. Kohtla-Järve 19 linnaametnikule tehti järelkontrollis koos ettekirjutusega sunniraha hoiatus.

Tervishoiu valdkonnas koguti andmeid 387 töötaja (sh meditsiiniõed, proviisorid, farmatseudid) eesti keele oskuse ja keeleoskustunnistuste kohta Tallinnas, kusjuures tuvastati 110 ilma nõutava keeleoskustunnistusega töötajat. Järelkontrollis tuvastati, et 53 kontrollitud töötajast oli ettekirjutuse täitnud 16 (30%). 10 tervishoiuvaldkonna töötajale tehti koos ettekirjutusega sunniraha hoiatus.

Väärteomenetlus alustati 27 töötaja suhtes, kusjuures 21 töötajale määrati hoiatustrahv ja 6-le – rahatrahv kiirmenetluse korras.

Müügi- ja teenindustöötajate eesti keele oskust kontrolliti Tallinna ostukeskustes, sh Rimi ja Maxima kauplustes, tuvastades 42 ebapiisava keeleoskusega töötajat, kellest 41-le tehti eesti keele tasemeeksami sooritamise ettekirjutus ja ühele töötajale keeleoskuse täiendamise ettekirjutus. Järelkontrollis koostati 8 akti, ettekirjutus oli täidetud seitsmel juhul. 10 müügitöötaja suhtes tehti tööandjale koos ettekirjutusega sunniraha hoiatus.

Postiside valdkonnas kontrolliti esmakordselt 112 Ida-Virumaa postitöötaja (kirjakandja, klienditeenindaja jne) eesti keele oskust ning tuvastati 72 nõuetele mittevastava keeleoskusega töötajat. Tallinna transpordiameti taotlusel kontrolliti 5 taksojuhi eesti keele oskust ning igäühele neist tehti eksami sooritamise ettekirjutus.

Eesti keele kasutamise nõuete täitmise järelevalve

Eesti keele kasutamise nõuete täitmist seadusega määratud valdkondades kontrolliti peamiselt Tallinnas 184-l korral, seejuures avastati 180 rikkumist. Avaliku teabe ja reklaami vastavust kehtestatud nõuetele kontrolliti 111-l juhtumil, puudusi avastati 107-l korral Eestikeelse tarbijateabe olemasolu ja märgistuse vastavust kehtestatud nõuetele kontrolliti 73-l korral, mis kõik kvalifitseeriti keeleseaduse rikkumisena.

Kirjakeele normi rikkumist ametlikus keelekasutuses menetleti 2-l juhtumil. Eestikeelse asjaajamise ja tööalase teabe puudumise või tõkestamise juhtumeid menetleti 5-l korral.

Eesti keele kasutamise nõuete täitmise järelkontrollis koostati 100 akti, milles kõigis tuvastati, et ettekirjutus oli määratud tähtpäevaks täidetud.

Reklaami ja avaliku teabe valdkonnas tehti ettekirjutuse täitmise tagamiseks 25-l juhtumil koos ettekirjutusega sunniraha hoiatus. Ettekirjutus täideti 19-l juhtumil määratud tähtpäevaks, kolmel juhtumil määrati sunniraha kokku 670 € ulatuses, nelja juhtumi menetlus jätkub.

Reklaamifirmad pöördusid rohkem kui 30-l korral Keeleinspektsiooni poole järelepärimisega hinnangu saamiseks oma klientide esitatud reklaamikavandile, et enne selle teostamist veenduda reklaami vastavuses keeleseaduse nõuetele.

Peale kontrollakti koostamise ja kirja teel tehtud ettekirjutuse saadeti keelekasutusnõuete rikkumise kohta 168-l juhtumil märgukiri, milles asjaosalisele selgitati keeleseaduse nõudeid, juhiti tähelepanu avastatud puudusele, paluti selle kohta selgitust või tehti ettepanek puuduse kõrvaldamiseks.

2011. aastal laekus posti teel ja veebilehe vahendusel 86 teabenõuet ja 248 kaebust. Kaebustest puudutas valdav osa avaliku teabe ja reklaami võrkeelsust ning teenindus- ja müügitöötajate ja korteriühistute juhatuse liikmete või töötajate eesti keele oskust.

Peadirektorile esitati 2011. a inspektori ettekirjutuse või ettekirjutus-hoiatuse peale 6 vaiet, millest kahel juhul taotleti ettekirjutuse täitmise tähtaja pikendamist ja neljal juhtumil – ettekirjutuse tühistamist. Viis vaidlustatud ettekirjutust sisaldasid võrkeelsele avalikule teabele eestikeelse teabe lisamise nõuet ja ühes ettekirjutuses vaidlustati ettekirjutuse adressaat. Peadirektori otsusega rahuldati ettekirjutuse täitmise tähtajaga seotud vaided, teistel juhtudel jäeti inspektori ettekirjutus jõusse.

Kohtuvaidlusi Keeleinspektsioonil 2011. aastal ei olnud.

Võrdlus eelmiste aastatega näitab menetletud väärteoasjade arvu vähenemist, kuid keskmine trahvisumma on võrreldes eelmiste aastatega mõnevõrra suurem. Samas on vähenenud tuvastatud rikkumiste osakaal, mis annab tunnistust sellest, et keelenõuete täitmine on pisut paranenud.

Aasta	Kontrolli-juhtumeid	Tuvastatud rikkumisi (sulgudes rikkumiste osakaal kontrollidest)	Trahvisumma (eurodes)	Trahvijuhtumeid (sh hoiatused)	Keskmine trahvisumma (eurodes)
2007	3115	3029 (97%)	22362	564	39,6
2008	2562	2402 (93%)	13728	494	27,7
2009	2433	2248 (92%)	5793	331	17,5
2010	2359	2271 (96%)	7735,2	225	34,3
2011	1961	1742 (88%)	7947,57	208	38,21

Kõige rohkem väärteomenetlusi (69) alustati 2011. aastal Narva linnavalitsuse ametnike järelkontrollis ja seal olid ka trahvisummad kõige suuremad (nt 10 ametnikule 200 €).

2011. aastal alustatud 208 väärteomenetlustest 126 juhul otsustati isikule väärteokaristust mitte määrata ning tehti hoiatustrahv, 82 juhul määrati aga väärteokaristusena kiirmenetluse korras rahatrahv.

Kontrollijuhtumine vähenemine tuleneb sellest, et ettekirjutuste tegemise ja kontrollaktide koostamise kõrval pööratakse rohkem tähelepanu selgitustööle, mis on võimaldanud paljud õigusrikkumised lahendada märgukirja ja selgituste abil või reklaamikavandite kooskõlastamise käigus, ilma menetlust alustamata.

Keeleinspeksioon jätkab keeleseaduse täitmise järelevalves koostööd Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti reklaamikomisjoniga reklaami ja avalike siltide kavandite keelekasutuse keeleseaduse nõuetele vastavuse tagamisel, politseiasutustega politseinike ja turvatöötajate eesti keele oskuse kontrollimisel ning Tarbijakaitseametiga tarbijatelt laekunud kaebuste lahendamisel.